

درشای یکی از آخرین زنان مبارز و پیشگام وابسته به نهضت امانی

مرحومه بی بی آرا که به عمه جان شهرت داشت و دیروز داعی اجل را لبیک و به جاودانگی پیوسته است، به احتمال قرین به یقین از لحاظ سن، که باید بیشتر از صدسال عمر داشته است و سابقه مبارزه، آخرین وارث مشروطیت دوم افغانستان باشد که به جاودانگی پیوسته است، « عمه جان » مرحومه دختر مرحوم میرزا محمد هاشم، از اراکین وزارت مالیه زمان امیرحبیب اله و شاه امان اله، خواهر مرحوم دگرجنرال محمد حسین، از معماران اردوی افغانستان و از جنرالان با نام و ابهت و وقار دوران شاهی و جمهوریت اول، و خانم زنده یاد فاروق معروف به « تیلگرافی » از مشروطه خواهان و مشمولین نهضت امانی است که « بجرم » وفاداری به آن برجسته ترین چهره شاخص تجدد و نوگرایی، مدت شانزده سال را در سلول های زندان سپری نمود. شادروان عمه جان بمثابة زن آگاه، مبارز و پیشگام نه تنها مشقات روزگار را در طلاطم زندگی پر افتخار با شجاعت متقبل گردید (درست در شب عروسی، شوهرش را زندانی نمودند)، بلکه خود نیز از مبارزان با افتخار درسیاست و دفاع از حقوق زنان و سازمان دیموکراتیک زنان افغانستان برهبری زنده یاد اکثرراتبزرگوار بود و به نظر من زندگی او با زنان برجسته آن روزگار که در پهلوی تقیل زجر و شکنجه ناشی از فعالیت سیاسی و اجتماعی شوهران و فامیلها، در دشوار ترین روزگار به تربیه اولاد های صالح مبادرت ورزیده اند، همانند خانم کلان مرحوم غلام نبی خان چرخي، خانم مرحوم میرزا محمد مهدی خان چنداولی شهید (مادر زنده یاد آصف آهنگ)، همخوانی های زیاد دارد. دوستان عزیز میتوانند معلومات مفصل در مورد تیلگرافی فقید را در جلد دوم کتاب غبار فقید، کتاب قربانیان مشروطیت از مرحوم سید مسعود پوهنیار و خاطرات محترم چرخي بدست آورند. من حدود ده، پانزده سال قبل مقاله ای در مورد کارنامه مرحومی تحت عنوان: « اعحضرت غازی، کابل فتح گردید »، نوشته بودم. بيمورد نخواهد بود اگر عرض نمایم که زنده یاد بیری کارمل فقید نخستین فکر و ذهنیت تنور و عدالتخواهی را در مجاورت مجلس همین تیلگرافی مرحوم، آوانیکه هنوز طفل خورد سال بوده، فرا گرفته است (این طفل خورد سال از طرف فامیل وظیفه داشت تا در هر دو هفته (پایوازی) کالا و نان را به زندان دهمزنگ ببرد (در کتاب خاطرات جناب خالد چرخي که همزنجیر با تیلگرافی مرحوم بود، تذکرات جالب در رابطه وجود دارد) و مقدرات زندگی اش با شروشور گره بخورد و در عنفوان جوانی خود در همان زندان چهار سال را زندانی باشد.

در حالیکه روح این مبارز سابقه دار سیاسی و فعال حقوق زنان را شادویادش را انوشه میخوام، مراتب تسلیت خود را به فرزندان مرحومه، انجیلا جان، احمد شاه جان و تیمورشاه جان و مجموع خانواده ای ارجمند شان، نهضت زنان افغانستان و عدالت پسندان تقدیم میدارم.

با حرمت

میر عبدالواحد سادات

جولای 2016